

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci **žalobce: O. S.**, zastoupeného JUDr. Hanou Homolkovou, advokátkou se sídlem České Budějovice, Biskupská 1**, proti žalovanému Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 27. 10. 2003, č. j. OAM-398/AŘ-2002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, ze dne 11. 2. 2004, č. j. 10 Az 129/2003-14,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Odměna advokátky JUDr. Hany Homolkové **se určuje** částkou 1 075 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 27. 10. 2003, č. j. OAM-398/AŘ-2002, ministr vnitra zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2001, č. j. OAM-4722/VL-07-ZA03-2001. Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně žalovaný rozhodl tak, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra žalobce citoval řadu ustanovení správního řádu, která správní orgán v řízení porušil a trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, resp. minimálně pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Českých Budějovicích žalobu zamítl rozsudkem ze dne 11. 2. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v posouzení důvodu, pro nějž žalovaný neudělil žalobci azyl. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce požádal o azyl výlučně z důvodu legalizace pobytu v ČR. Správní orgán prvního stupně po provedeném řízení usoudil, že azyl nelze žalobci udělit, neboť žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12, § 13, § 14 zákona o azylu, a dále neshledal ani překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu, ministr vnitra se v řízení o rozkladu s tímto hodnocením ztotožnil a krajský soud jim dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost založenou na důvodu uvedeném v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy na nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Žalobce uvedl, že jsou u něho dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu: na Ukrajině ho pronásledoval a napadal druh jeho bývalé manželky, byl rovněž napaden neznámým člověkem; to vše proto, že je Rus. Útoky nikde nehlásil, protože bez úplatku by se oznámením nikdo nezabýval. Byl tedy pronásledován z důvodu národnosti a příslušnosti k určité sociální skupině. Pronásledování sice pocházelo od soukromé osoby, státní mocí však bylo tolerováno. Splněny jsou též podmínky pro vztažení překážek vycestování, žalobce by byl nucen cestovat do státu, kde jsou jeho život a svoboda ohroženy jeho národností a příslušností k určité sociální skupině.

Dále se žalobce dovolával kasačního důvodu obsaženého v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když podle jeho názoru skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu. Již v žalobě vytýkal žalovanému porušení konkrétních ustanovení správního řádu. Žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, poznatky o zemi původu opatřené pro rozhodnutí jsou obecné, zastaralé a neobjektivní a jsou v rozporu se skutečnou politickou situací v regionu. Ze všech uvedených důvodů žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce též požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Žalobce v kasační stížnosti uvedl, že dle jeho názoru byly dány důvody k tomu, aby mu byl poskytnut azyl podle § 12 zákona o azylu. Toto tvrzení je třeba odmítnout, neboť ani Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalobce v průběhu celého správního řízení uváděl cokoliv, co by nasvědčovalo tomu, že žádá o azyl z jiného důvodu, než je legalizace pobytu na území ČR. Důvody jeho odchodu z Ukrajiny byly vedle ekonomických též obavy vyplývající z vyhrožování druha jeho bývalé manželky. V ČR se žalobce s přestávkami zdržoval již od roku 1996, kdy odjel z Ukrajiny, aby si vydělal peníze. Žádost o azyl však byla motivována pouze snahou o legalizaci pobytu, neboť ji žalobce podal až v květnu roku 2001, poté, co bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění do roku 2006.

Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že stěžovatelova životní situace na Ukrajině nesvědčí o tom, že by stěžovatel byl pronásledován, případně že by zakoušel odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že sice byl pronásledován ze strany soukromé osoby, státní moc však toto pronásledování tolerovala. Tato argumentace je však v dané věci nepřiléhavá. Jak plyne ze správního spisu, stěžovatel byl na Ukrajině vystaven výhrůžkám a fyzickému útoku ze strany soukromých osob. To však nemůže nic změnit na závěru správního orgánu o tom, že jednání osoby – příslušníka nacionalistické organizace, vyhrožující stěžovateli kvůli jeho požadavku na vyplacení náhrady za byt, který doposud užíval se svou bývalou manželkou, není pronásledováním ve smyslu zákona o azylu. Stěžovatel se i přes výhrůžky s národnostním podtextem a fyzické napadení, vůbec neobrátil na policii nebo jiné státní orgány. Jeho vlastní nečinnost, jak uvedl ve správním řízení, však lze z hlediska jeho tvrzení v kasační stížnosti o toleranci státních orgánů vůči pronásledování ze strany druha jeho bývalé manželky jen stěží akceptovat. Svým jednáním (či lépe řečeno nejednáním) tak stěžovatel státním orgánům vůbec neumožnil k jeho ochraně zasáhnout. Je zákonité, že oběť trestného činu je vždy v nevýhodném postavení vůči pachateli. Musí ale překonat svůj strach z případné další konfrontace s pachatelem a požádat o pomoc příslušné státní orgány, chce-li přispět k tomu, aby pachateli byla další trestná činnost znemožněna. Stěžovatele jistě nelze nutit k tomu, aby podával trestní oznámení; stejně tak si ale on sám nemůže činit nárok na ochranu na mezinárodní úrovni, pokud ani neumožnil státním orgánům vlastní země, aby se jeho věcí zabývaly. Nepokusil-li se získat ochranu prostředky vnitrostátního práva, nemůže mu být poskytnuta ochrana formou azylu: ta je totiž až poslední možností v situaci, kdy všechny ostatní nástroje práva selhaly. Případy korupce policie ze strany pachatelů trestných činů patrně nelze vyloučit; ze stěžovatelových výpovědí však vyplynulo, že se na policii vůbec neobrátil.

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu, že žalobce neuváděl žádné skutečnosti, které by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu.

Obecné tvrzení v kasační stížnosti o odůvodněném strachu z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, stěžovatel uplatnil jako důvod pro udělení azylu i jako důvod pro vztažení překážky vycestování poprvé právě až v rámci uvedeného opravného prostředku, Nejvyšší správní soud proto k této skutečnosti podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlížel.

Nejvyšší správní soud se též ztotožnil se závěrem správních orgánů i krajského soudu o neexistenci překážek vycestování. Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na zprávy o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a informace Ministerstva zahraničních věcí ČR nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho národnosti. Ukrajinská ústava zakazuje diskriminaci na základě rasy, pohlaví a jiných příčin (Zpráva Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 1999, ze dne 25. 2. 2000). Dle informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 16. 3. 1998, č. j. 302.845/98-KO/95, nelze na Ukrajině hovořit o diskriminaci osob též z důvodu národnostního.

Co se týče stížnostních námitek vytýkajících krajskému soudu to, že nepřezkoumal postup správních orgánů ve správním řízení, Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil. Žalobce namítl vady řízení pouze v obecné rovině, přesto však krajský soud procesní postup správních orgánů I. i II. stupně přezkoumal. Tato stížnostní námitka nemá tedy žádný vztah k rozhodnutí napadenému kasační stížností.

Nejvyšší správní soud dále souhlasí s krajským soudem v tom, že správní orgány provedly dostatečné dokazování ve věci. Správní orgán vycházel v řízení především z žalobcovy žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu a z informací o politické a ekonomické situaci a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině, zejména pak ze Zpráv Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 1999, ze dne 25. 2. 2000, a za rok 2000, z února 2001. Z žádné z těchto písemností nevyplynulo, že by žalobce tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud přihlédl i k obecně namítané obecnosti, zastaralosti a neobjektivitě žalovaným opatřených poznatků o zemi původu žalobce; ani v tomto bodě však žádné pochybení žalovaného neshledal. Žalovaný vycházel zejména z výše uvedených zpráv Ministerstva zahraničí USA, tedy ze zpráv, bezprostředně se časově vztahujících k žalobcově situaci. Tyto zprávy jsou komplexními a každoročně aktualizovanými dokumenty o stavu dodržování lidských práv v mnoha zemích světa. Není důvodu domnívat se, že Spojené státy americké představované svými státními orgány mají nějaký zájem na tom, aby život na Ukrajině líčily příznivěji, než jaký ve skutečnosti je: zmíněné zprávy naopak detailně popisují celkovou ekonomickou a politickou situaci včetně přehmatů ukrajinské státní moci v nejrůznějších případech, aby tak umožnily příslušným orgánům v cílových státech co nejobjektivněji posuzovat žádosti o azyl. Žalovaný navíc v dané věci nepoměřoval stěžovatelovy výpovědi pouze s těmito zprávami, ale též s aktuálními informacemi o Ukrajině obsaženými v databázi ČTK a z informacemi Ministerstva zahraničních věcí ČR, tedy informacemi pocházejícími ze zdrojů zcela odlišného charakteru a původu; všechny informační zdroje ve spojení se skutečnostmi uváděnými stěžovatelem jej nicméně dovedly ke stejnému závěru, což nenapovídá tomu, že by byly tendenční či účelové: naopak to svědčí o tom, že všechny vypovídají objektivně o téže realitě.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny žalobcovy námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Žalobci byla pro řízení o výše uvedené kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka (usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 3. 2004, č. j. 10 Az 129/2003–37); v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.).

Výše odměny byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, a to za jeden úkon právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení, a náhrady hotových výdajů, tedy ve výši 1 x 1 000 Kč a 1 x 75 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem 1 075 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. března 2005

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu